

La construcció del "incívic" com a “problema social”.

El paper de les imatges periodístiques en la legitimació de polítiques municipals no democràtiques

ESBORRANY

Miquel Fernández

Observatori dels DDHH i el sistema penal. Facultat de Dret Universitat de Barcelona. Juny de 2010

Assignatura: El discurs del delictes en els mitjans de comunicació

Professor: Francesc Barata

Observatori dels DDHH i el sistema penal. Facultat de Dret

Universitat de Barcelona.

Juny de 2010

Hay una paradoja de base: [periodista] es una profesión muy poderosa, compuesta por individuos muy frágiles. Allí se produce una notable discordancia entre el poder colectivo - considerable- y la fragilidad estatuaria de los periodistas, que se encuentran en una posición de inferioridad tanto respecto de los intelectuales como de los políticos. A nivel colectivo, los periodistas arrasan. Desde el punto de vista individual, están en constante peligro. Constituye un oficio muy duro - y los jefecitos son terribles. No sólo se quiebran las carreras, sino también las conciencias, lamentablemente. Los periodistas sufren mucho. Al mismo tiempo se vuelven peligrosos: cuando un ámbito sufre, termina transfiriendo su dolor hacia afuera, bajo la forma de la violencia o el menosprecio.

Pierre Bourdieu, Sobre la televisión

Índex

Índex	3
Introducció.....	5
Preàmbul.....	6
Representacions que transformen la morfologia física, social i cultural d'un barri	7
Les imatges produïdes i productores	9
Dades i apunts per un estudi de cas: La producció del “problema del incivisme” per La Vanguardia i la seva correlació amb els interessos municipals en legitimar pràctiques violentes objectives	12
2003 l'any de l'eclosió de molts «problemes socials» agrupats sota l'epígraf d'“incívics”.	12
2004; L'any de les reivindicacions i de les respostes institucionals al “incivisme”	16
2005, l'any de l'Ordenança	17
In (conclusió).....	23
Els processos de legitimació de la violència.	23
La necessitat de legitimació de la violència.....	24
L'incivisme com a problema social. L'emergència del incívic.....	24
Bibliografia.....	26

Hay una paradoja de base: "periodista" es una profesión muy poderosa, compuesta por individuos muy frágiles. Allí se produce una notable discordancia entre el poder colectivo -considerable- y la fragilidad estatutaria de los periodistas, que se encuentran en una posición de inferioridad tanto respecto de los intelectuales como de los políticos. A nivel colectivo, los periodistas arrasan. Desde el punto de vista individual, están en constante peligro. Constituye un oficio muy duro - y los jefecitos son terribles. No sólo se quiebran las carreras, sino también las conciencias, lamentablemente. Los periodistas sufren mucho. Al mismo tiempo se vuelven peligrosos: cuando un ámbito sufre, termina transfiriendo su dolor hacia afuera, bajo la forma de la violencia o el menosprecio.

Pierre Bourdieu, *Sobre la televisión*

Introducció

Aquest és un treball realitzat en el marc de l'elaboració d'una tesi doctoral titulada *L'emergència del incívic* inscrita al Departament d'Antropologia social i cultural de la facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona des de juny del 2009. Aquest text concretament és el producte d'una aproximació al anàlisi de les portades, notícies, editorials i articles d'opinió que el diari La Vanguardia de Barcelona ha publicat entre 2003 –quan apareixen les primeres portades sobre “el civisme a Barcelona” i novembre 2005 (mes en que s'aprova el “Projecte d'ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona” coneguda popularment com “l'ordenança cívica”).

En les pàgines subsegüents s'exposa un succint marc teòric per elaborar aquest tipus d'anàlisi del discurs en premsa escrita i el recull dels elements rellevants i nuclears de la problemàtica. Evidentment, no s'ha pogut realitzar encara l'anàlisi exhaustiu de tot el material, simplement, aquest treball aspira mostrar el material recollit endreçat, presentar les primeres intuïcions i establir les coordenades en les que s'analitzaria el material que posteriorment permetria les primeres conclusions que s'inclouran en el redactat del treball de la meua tesi.

De forma que s'ha estructurat aquest article amb l'exposició del marc teòric que s'ancora en els treballs sobre anàlisi del discurs mediàtic i la seva capacitat de “construir realitat” de Pierre Bourdieu, Nestor García-Canclini, Arjún Appadurai o Patrick Champagne. El següent apartat exposa part del material d'hemeroteca recollit i finalment, un apartat conclusiu on s'apunta cap a on prosseguirà l'anàlisi del material exposat.

Preàmbul

A l'estiu del 2003, poc després que Joan Clos fos reelegit per l'alcaldia de Barcelona apareixen, al suplement *Vivir de La Vanguardia*, la primera de moltes portades amb el focus de la notícia posat sobre l'ús de l'espai públic amb una expressió fins aquell moment, gens utilitzada per tractar aquests temes: "l'incivisme". Concretament, la portada era la següent:

1 Primer de juliol de 2003. Aquesta és la primera portada del suplement que estableix originàriament associació entre "incivisme" i comportaments "desordenats" a l'espai públic.

En el tractament d'aquesta qüestió hi ha un salt qualitatiu substantiu que es produeix quan el que, aleshores director del suplement, Eugeni Madueño és prejubilat i el seu lloc és ocupat per Albert Gimeno al novembre de 2004. El tractament d'una noció tan poc usada fins aquell moment i –com tantes altres- tan polisèmica, dona un gir molt important amb aquest canvi i, com s'intentarà mostrar, del l'ús del mot "incivisme" per adjectivar, per exemple orinar al carrer, passaran a etiquetar qualsevol persona que visqui al o del carrer així, com de tot aquell o aquella que no es comporti amb uns modals de classe mitjana suposadament universals. Aquest canvi serà el que produirà un nou "problema social", l'incivisme que segons la Federació d'associacions de veïns de Barcelona, el Col·legi d'advocats de Catalunya o l'Observatori pels drets econòmics, socials i culturals, entre moltes d'altres veus crítiques, criminalitzarà la pobresa i la dissensió política.

Tal i com recull **Jaume Asens** (Asens, 2007) el Consistori, ha vist qüestionada reiteradament les seves polítiques municipals en en temes d'ordre públic d'per

exemple, per part del diari La Vanguardia que va dedicar 32 portades identificant suposades conductes “incíviques”. En un altre document, el vídeo Barcelona 2006: L’any del civisme, Maite Fandos, Regidora del partit polític Convergència i Unió (CiU) de l’Ajuntament de Barcelona afirma que ha estat el diari La Vanguardia el que “ha fet un favor a la ciutadania, agafant un tema que preocupava a la ciutadania [l’incivisme] i portant-lo a la primera plana de l’actualitat”.

Representacions que transformen la morfologia física, social i cultural d’un barri

Intentaré durant les properes pàgines descobrir la vida imaginada i creada - concretament sobre un barri de Barcelona que, sembla ser, l’objecte prioritari de la intervenció institucional emmarcada sota el paraigües del “civisme”: el Raval- en els mitjans de comunicació i la seva importància en la dinàmica interna i en la planificació urbana i estratègica del barri per part de l’Ajuntament de Barcelona. Els mitjans de comunicació com productors privilegiats d’imatges, han fet que al moment actual la gran majoria de la gent visqui en funció de territoris imaginats i discursivament creats. *“More persons throughout the world see their lives through the prism of the possible lives offered by mass media in all their forms. That is, fantasy is now a social practice...”* (Appadurai, 1991: 198).

Els mitjans de comunicació social són elements de transmissió i divulgació d’informació es construeixen-se també com importants factors en la formació d’imatges socials i mentals. Molt del què coneixem del món ens és guarnit per no dir “emplatat” pels mitjans de comunicació. La idea desenvolupada per Burgess (1985) de *popular culture* inclou els mitjans de comunicació com a elements fonamentals en la percepció de la ciutat. D’altra banda:

... y por mucho que los media acentúen el carácter “verdadero” y “transparente” de la información que hacen, esta puede ser influenciada por el control hecho por organismos gubernamentales y estatales que censurando las noticias difundidas, funcionan como un filtro. También es necesario considerar las presiones y influencias de los cuadrantes políticos con los cuales los medios de comunicación simpatizan, haciendo con que existan abordajes muy distintas del mismo acontecimiento (Esteves, 1999: 37)

Anotant aquesta idea dels mitjans de comunicació com productors d’informació i imatges compromeses amb elements externs a sí mateix ha encara a considerar un element més important: La competència entre ells fa que molts divulguin les mateixes notícies elaborant un conjunt molt tipificat de notícies i imatges. La resposta pot ser que pensen mitjançant “idees preconcebudes”, és a dir, mitjançant “tòpics”.

Las “ideas preconcebidas” son ideas que todo el mundo ha recibido, porque flotan en el ambiente, banales, convencionales, corrientes; por eso, el problema de la recepción no se plantea: no pueden recibirse porque ya han sido percibidas (Bourdieu, 2001: 39).

Bourdieu exposa com el camp periodístic és un campus social propi, les característiques del qual el fa tenir el monopoli de fet dels mitjans de producció i difusió a gran escala de la informació.

En la lógica específica de un campo orientado hacia la producción de ese bien altamente perecedero que son las noticias, la competencia por la clientela tiende a adoptar la forma de una competencia por la prioridad, es decir, por las noticias más nuevas (la primicia informativa), y ello tanto más, evidentemente, cuanto más cerca se está del polo comercial. (Bourdieu, Ob. Cit.:107).

L'autor demostra com la competència, en comptes de generar diversitat, ha generat en el camp periodístic (el de la producció de notícies) una accentuada uniformitat d'oferta de notícies i d'imatges sobre processos culturals.

Es decir, hay temas que son impuestos a los telespectadores porque antes lo fueron a los productores, precisamente por la competencia con otros productores. Esta especie de presión simultánea que los periodistas ejercen unos sobre otros tiene una serie de consecuencias que, a su vez, se traducen en elecciones, ausencias y presencias (Bourdieu, Ob. Cit.:38)

...d'imatges i notícies sobre la realitat social i els actors socials d'un determinat territori.

Segons Hans Schneider (1988) existeix en la població una gran necessitat de notícies sobre la criminalitat perquè entreté i distreu de la vida quotidiana. Els mitjans de comunicació satisfan a bon gust aquesta procuració ja que les notícies sobre crims són fàcils d'obtenir i barates, a més amb elles es pot vendre qualsevol producte. Un detall interessant dels mitjans de comunicació és que per vegades creen les notícies i els fets sobre criminalitat, podent generar onades artificials de violència i delinqüència quan exageren en l'anàlisi d'algunes dades policials. Existirà consegüentment una alteració de l'opinió pública i la victimització podrà ser més gran.

La noció d'esdeveniment proposta per Patrick Champagne permet comprendre el fet d'una notícia no exposa totes les facetes que la componen:

En definitiva lo que se denomina "acontecimiento" nunca es más que el resultado de la movilización –que puede ser espontánea o provocada– de los medios alrededor de algo que, durante un cierto tiempo, estos conviene considerar como tal. Cuando las que atraen la atención periodística son poblaciones marginales o desfavorecidas, los efectos de la mediatización distan de ser los que estos grupos sociales podrían esperar..."(Champagne, 1999: 53)

En certa mesura els mitjans fabriquen per al gran públic, que no està directament compromès, una presentació i una representació dels problemes accentuant el més extraordinari i exhibint sobretot accions considerades com no quotidianes.

"Si los incidentes de Vaulx-en-Velin dieron lugar a una intensa cobertura periodística, fue también por-que resonaban en ellos numerosos problemas sociales mediáticamente constituidos como la desocupación, los suburbios tristes, los inmigrantes, la inseguridad, la droga, las bandas, los jóvenes." (Champagne, Patrick, Ob. Cit.:57)

Ja que aquesta idea *d'extraordinari social* que comporten les imatges sobre els territoris quan parlem de construcció mediàtica de la realitat comporta una reconfiguració social o mental del mateix territori esmentat. Per un costat el territori passa a ser conegut, públic i per un altre la vida pública del mateix pateix canvis territorials i espacials. Com afirma Schneider "...els *mass media* formen i deformen el comportament social" (Esteves, 1999:41), podent contribuir per a la marginació, estigmatització i aïllament d'individus, territoris i espais.

Henri Lefebvre ha estat dels teòrics més importants sobre l'espai. En la seva obra *La Production de l'espace* (2000) descriu l'espai de representació com el conjunt de les invencions mentals que serveixen per imaginar nous significats o possibilitats per a les pràctiques espacials, actuant com una força material i simbòlica productiva en relació amb les pràctiques espacials. D'aquesta manera es realitza una construcció simbòlica dels territoris i dels fets més que una creació real. Segons Lacan (cit. A García Canclini, 1999:101) l'imaginari simbòlic és el conjunt de repertoris de símbols amb que una societat sistematitza i legalitza les imatges de sí mateixa, i també es projecta cap al que és diferent. Els medis són l'element central de propulsió dels processos de divulgació i creació d'imatges simbòliques de la societat actual.

Les imatges produïdes i productores

Tal com referim en les pàgines anteriors els mitjans de comunicació són en la societat actual els mitjans de difusió de la informació a gran escala, i per això elements importants en la transmissió d'imatges i concepció d'idees sobre la realitat social, regulant "[...] *el acceso de los ciudadanos de a pie, así como de los demás productores culturales, científicos, artistas, escritores, a lo que a veces se llama "el espacio público"* (Bourdieu, op cit :66)

També aquest efecte analitzat per Bourdieu es fa sentir quan analitzem les imatges del que és urbà, de la ciutat o d'un espai qualsevol a la ciutat. "*Esta línea de análisis, que trata de poner, para decirlo en otros términos, la problemática urbana como una tensión entre realización y expresividad, ha llevado a pensar también en las sociedades urbanas como lenguaje.*" (García Canclini,1999).

Aquestes dues observacions permeten detectar un problema: Tant la ciutat -en termes morfològics- com allò urbà -el què d'humà succeïx a la ciutat- són elements també simbòlics al nivell del llenguatge. Hi ha un accés limitat a la producció de les imatges culturals de la ciutat, sobretot quan aquestes imatges són les que informen sobre la mateixa. Un dels primers treballs sobre el llenguatge de la ciutat ha estat presentat per Amos Rapoport (1978) sobre la captació sensorial de l'espai. Com s'organitza i s'estructura mentalment les imatges mentals d'un espai, així com es jerarquitzava la preferència d'un espai i la presa de decisions.

El treball de Canclini apunta a la idea de les ciutats com territoris on l'expressivitat és un fenomen de tensió i formulació de la vida social, transformant-les en *ciutats sociocomunicacionales*. La ciutat sociocomunicacional es caracteritza per la interacció constant entre diferents nivells tenint com a base els processos d'informació que regeixen la tecnologia de gestió i comercialització. L'autor distingeix encara uns altres dos tipus de ciutat: *l'històrica territorial* i la *industrial*, i intenta comprendre com funciona la interrelació entre els tres tipus de ciutat. En el seu intent defineix el que és imaginari urbà, com una cosa que no sorgeix d'una interacció real

“En México tratamos de estudiar esta diversidad de imaginarios urbanos viendo como la ciudad era construida en el discurso periodístico de cada día...” (García Canclini: 1999:90).

Així, Canclini considera el discurs periodístic com a font important per transportar metodològicament les imatges hegemòniques de ciutat. Per exemple, a propòsit de la ciutat de Mèxic ha descobert que un 50% del discurs periodístic sobre la mateixa és el que el regent o les autoritats o els mitjans diuen sobre la ciutat, i un lloc menys es concedeix a la paraula ciutadana. Una aportació important en el seu treball és la mateixa noció de patrimoni. Per a Canclini el patrimoni es divideix en patrimoni visible i invisible o no tangible.

Este patrimonio constituido con leyendas, historias, mitos, imágenes, pinturas, películas que hablan de la ciudad, ha formado un imaginario múltiple, del que seleccionamos fragmentos de relatos, y los combinamos en nuestro grupo, en nuestra propia persona, para armar una visión que nos deje poco más tranquilos y ubicados en la ciudad. (Carcía Canclini, Ob. Cit.:93)

Important en tota aquesta concepció de patrimoni és la idea de capital simbòlic de Bourdieu (Bourdieu, 1997; Bourdieu, 2000; Bourdieu & Wacquant, 1994), on per entendre el patrimoni com a tal fa falta comprendre el procés social que s'acumula, es renova, es produeix i és apropiat en forma desigual per diversos sectors. Aquest patrimoni representa algunes experiències comunes, però sobretot expressa les disputes simbòliques entre les classes i els grups que componen una ciutat. (Carcía Canclini, ob.cit.: 95). En aquest sentit els mitjans de comunicació són entesos com dispositius on es conformen els patrimonis i les divisions, sent important la connexió amb la noció de *comunitat imaginada* (Anderson 1993)². Aquesta noció contempla el paper que juguen les ficcions, els imaginaris col·lectius en la formació de les identitats, en aquest cas de les identitats urbanes.

Per acabar aquest succint repàs teòric només quedar recordar allò què s'ha intentat senyalar en les pàgines anteriors, és a dir, com els estudis sobre imatges i l'entorn de les ciutats han donat importància al paper de la premsa com a entitat social posseïdora d'una posició privilegiada en l'elaboració i divulgació d'imatges hegemòniques i homogènies sobre determinats territoris, aguditzant-se la relació quan parlem de territoris presentits i qualificats de marginals (el que no significa perifèrics però abans en els marges de la producció cultural dominant).

Alguns conceptes han estat proposats, l'aplicació dels quals sobre un cas concret que es farà en l'apartat següent, com sigui el cas de: esdeveniment mediàtic, imatge social, dominació simbòlica, i visibilitat social, entre d'altres. Sobretot s'ha pogut comprendre com la producció d'imatges sobre l'urbà no es fa d'igual manera en tots els grups socials i ni tots els grups socials produeixen imatges simbòliques amb el mateix pes en la societat, així com ni totes les imatges tenen la mateixa divulgació mediàtica en la societat.

Dades i apunts per un estudi de cas: La producció del “problema del incivisme” per La Vanguardia i la seva correlació amb els interessos municipals en legitimar pràctiques violentes objectives

Com ja s’ha avançat en la introducció i el preàmbul d’aquest text, aquí només es presenta el recull d’hemeroteca realitzat al diari La Vanguardia entre 2003 i 2005 en relació al “problema del incivisme” i alguns comentaris que volen servir de guia a un proper treball d’anàlisi de discurs.

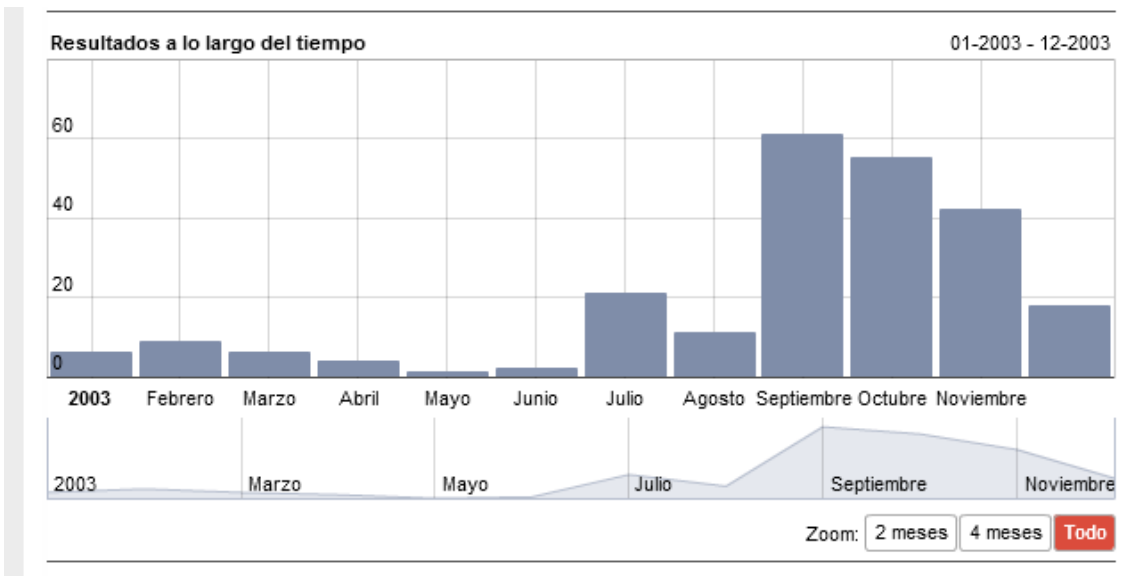
Un cop senyalat això i per contextualitzar el material, només recuperar el concepte clau de Violència objectiva, per exemple en termes de Zizek. Segons aquest autor, la violència objectiva is *precisely the violence inherent to this 'normal' state of things*’. Aquesta violència contemplaria dos tipus, la *violència simbólica* com aquella embodied in language and its forms, what Heidegger would call 'our house of being' [...], to its imposition of a certain universe of meaning”; I la *sistèmica* com *the often catastrophic consequences of the smooth functioning of our economic and political systems* (Zizek, 2008: 18)

Un cop definit això, exposem el material recollit amb l’intenció d’insinuar una possible correlació entre aquest tractament de la realitat i producció del problema socials i la necessitat de legitimitat que té la violència objectiva exercida pel govern municipal i expressada en l’elaboració i execució de la coneguda “ordenança cívica”

2003 l’any de l’eclosió de molts «problemes socials» agrupats sota l’epígraf d’“incívics”.

Comença el Sant Joan del 2003 amb la portada de la Vanguardia: les platges són un caos total després de la revetlla. Al setembre el municipi aprova el «pla de promoció del civisme»: neteja, mobilitat, soroll, animals de companyia i...en general campanyes educatives per la ciutadania i per tal que aquesta es comporti «adequadament». L’estiu de 2005 agitacions típiques de les Festes Majors de Gràcia obren el Tele Notícies de la televisió pública catalana. A finals d’aquest any -novembre- es presenta el *Projecte d’ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona* coneguda popularment com *Ordenança del civisme*.

Les mesures, que havien de ser inicialment només «socialitzadores», inclouen la fiscalització de moltes pràctiques urbanes: *skaters, prostitutes, sense sostre, venedors ambulants*, etc...moltes coses dintre del mateix sac.

Total notícies sobre «civisme»: 236

Aquest any presenta dues portades generals amb el tema "incivisme" i 8 del suplement VIVIR. A l'apartat d'opinió de les pàgines generals, es parla "d'incivisme" en relació a la contaminació empresarial. Al *Vivir* apareixent **notícies** sobre "incivisme" en relació:

Tema de la notícia	nombre
Aparcament de cotxes, circulació de bicis, soroll de motos	5
Locals nocturns	1
Sense sostre i prostitució, carteristes 3 notícies	2
vandalisme, neteja, cartells, anuncis pop, grafitis, skaters, bicis acrobàtiques,	15

Articles d'opinió:

Tema de la notícia	nombre
Educació	3
Sobre el civisme	6
vandalisme, neteja, cartells, anuncis pop, grafitis, skaters, bicis acrobàtiques,	6

Curiosament, una de les primeres vegades que s'utilitza l'expressió *incívic* durant al 2003 ho fa Lluís Permanyer en un article sobre la política de construcció de pisos de protecció oficial i en un sentit absolutament diferent al que anirà prenent posteriorment

¿Por qué no se toman medidas pertinentes y de eficacia rápida para acabar reduciendo de una vez esos muchos, demasiados, miles de pisos vacíos, algunos de los cuales mantienen tal desafío incívico desde más de un decenio? ¿Son sólo 16.000 o muchos más?
(18/01/2003, *Vivir en Barcelona*, LA)

Entre Març- juliol d'aquest any apareixen varies cartes al director, algunes amb subtil to racista.

Al març es preparen les eleccions municipals on sembla ja introduït el tema de com "gestionar el problema" dels vagabunds, prostitutes o venedors ambulants. Amb titulars com "Fernández

Díaz quiere calles sin mendigos ni prostitutas" o "Trias propone cursos de formación para los vendedores ambulantes" (18 de març, Vivir p.3)

Des de l'abril apareixerà un apartat a aquest suplement que es dirà "Incivismo" i que servirà com aparador de totes les conductes que comencen a poder denominar-se com incíviques i que, pel general, apunten a desordres relacionats amb la manifestació de la brutícia i la pobresa a la ciutat, de vegades exposades com el mateix fenomen.

A l'estiu, la campanya s'intensifica i fins i tot els partits tradicionalment d'esquerres entren en el debat. En aquest cas és la tinent alcalde Imma Mayol 'Iniciativa per Catalunya (ICV). El titular dirà "Imma Mayol dice que es preocupante la falta de respeto al espacio público":

"Con todo, las medidas para paliar las conductas incívicas este verano serán sólo el control de los horarios de los chiringuitos y la venta. [...]

"Los temas de educación se han de hacer bien. No se pueden improvisar. Haremos una campaña específica para las playas, però tendrá que ser para el verano que viene."

L'agost, s'entrevista al inefable per aquestes qüestions, sociòleg de l'ordre Salvador Cardús que acaba de publicar un llibre i que fa una declaració radicalment antisociològica amb el titular Un incívico es un enfermo social.

Un cop fent l'inventari de què s'ha de considerar incívic comencen a aparèixer altres tipus d'articles que apunten directament a la despesa que suposa els actes, ja etiquetats com "incívics". Concretament apareix una portada del Vivir on s'entrevista a l'alcalde Joan Clos titulada El incivismo nos cuesta muy caro el 7 setembre.

Tal i com alguns crítics amb l'*Ordenança* proclamaren, la relació amb la coneguda doctrina de la *Zero Tolerance* es troba en els inicis del debat sobre el "civisme" com l'article de l'ex diputat Miquel Roca i Junyent al Setembre amb el títol "Incivismo" i el destacat "TOLERANCIA CERO Al incivismo, porque arruina el futuro de nuestras ciudades" el 16 setembre a la pàgina 23 d'*Opinió*.

Altres demanant *Tolerancia* com les següents cartes al director:

¡Compórtense!

Dice Clos que "Barcelona tiene un buen nivel de civismo". ¿Comparado con qué? Yo soy de Londres, y allí ni la gente tira basura por la calle, ni deja excrementos de perro, ni pone música a cien decibelios por la madrugada. Y no es por unas leyes férreas, sino por una cultura de respeto hacia los demás. Mientras tanto se busca refugio en la abstracción de que el problema no es del comportamiento de unos individuos, sino de entes misteriosos como "la ciudad" o "la sociedad". La solución: "tolerancia cero" combinada con un programa de educación escolar y general. ALAN MURPHY Barcelona 8/09/2003

Contra el incivismo, tolerancia cero

Quisiera manifestar públicamente que estoy totalment de acuerdo con los razonamientos del señor Alan Murphy en su carta del pasado día 8 de septiembre en la que explicava que la solución contra el incivismo es "tolerancia cero", como en Londres. El único problema, a mi parecer, es que para los progresistas esto huele a "facha" y por ello les puede hacer perder votos. El incívico que no ve más allá de su ego, lo único que

entiende es aquello que se le explica cuando le tocan el bolsillo. Las multas correspondientes deben ser ejemplares.

MIGUEL BARRAQUER BAEZA Barcelona 9/09/2003

El 15 d'Octubre apareixerà de nou a VIVIR un article d'opinió de Xavier Trias candidat a l'alcaldia titulat Ayuntamiento y civismo demanant, entre d'altres coses una aplicació legislativa de mecanismes per comabtre el civisme

Un dia després, el regidor aleshores de Ciutat Vella i proper alcalde no escollit per la ciutadania mitjançant les eleccions (tal i com va passar amb Joan Clos) a l'Ajuntament declararà:

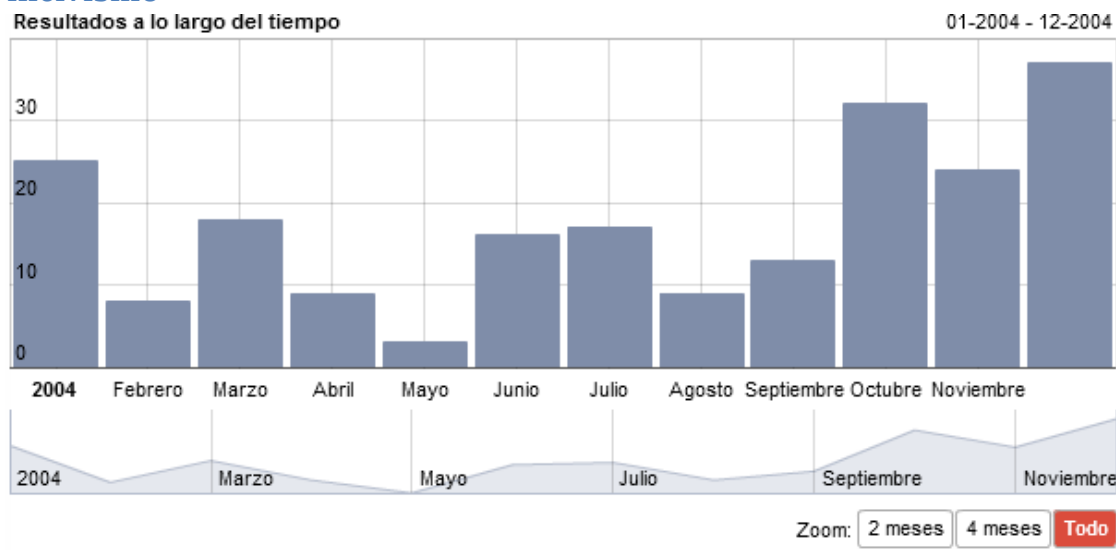
"Si el tema del civisme ha afluorado con más fuerza en Barcelona es, en parte, porque la Seguridad ciudadana ha mejorado. En otras ciudades como Madrid -donde se han registrado ya 90 muertes violentas en lo que va de año- el debate sobre el incivismo ha quedado aplazado", Jordi Hereu.

Continuen les cartes al director senyalant pràctiques incíviques, un botó de mostra, sobre, en aquest cas l'incivisme en la circulació d'automòbils.

Una conductora dejó su coche en doble fila. Tras unos 20 minutos de espera eterna pulsando la bocina de mi coche (reconozco mi conducta incívica por la contaminación acústica), pasó un coche patrulla de la Guàrdia Urbana. Multaron a la conductora, que apareció con oportunismo inusitado alegando que estaba trabajando (como si eso la eximiera de cualquier conducta incívica) y encima apeló a la indulgencia de la autoridad. La Guàrdia Urbana le impuso la multa y se fue. Ella, en vez de pedir disculpas, se nos acercó con actitud amenazante y procedió a vociferar blasfemias... JUAN ÁLVAREZ DE LARA CABRERA Barcelona 30/10/2003

I finalment, el 29 novembre al suplement VIVIR, una entrevista a la presidenta de la ONG cristiana Càritas, posarà la diana en els líders polítics amb una entrevista amb el títol La forma de ser de nuestros líderes expande el civismo i on es queixa de la pèrdua de valors a la societat, de manera semblant a com ho feia en Salvador Cardús a la entrevista "Un incívic és un malalt social"

2004; L'any de les reivindicacions i de les respostes institucionals al "incivisme"

Total 211

Aquest any presenta dues portades del Vivir amb el tema "incivisme". Una sobre pintades i brutícia i un altre sobre les accions que engega l'Ajuntament.

Tema de la notícia	nombre
vandalisme, soroll, neteja, cartells, anuncis pop, grafitis, skaters, bicis, campanyes, construcció de mingitoris, accions policials...	12
sense sostre i prostitució, carteristes	9
	2

Cartes al director:

Tema de la notícia	nombre
vandalisme, soroll, neteja, cartells, anuncis pop, grafitis, skaters, bicis, Automòbils	I
	B

Apareixen i s'aniran multiplicant les respostes de l'administració davant dels "incívics".

Al gener, apareix un reportatge titulat "Quejas que no caen en saco roto. La creciente utilización de la calle como lugar para dejar todo tipo de residuos. Retiradas rápidamente las bolsas de escombros denunciadas por "la Vanguardia". L'autobom de la Vanguardia anuncia la seva capacitat i voluntat d'influència sobre aquestes qüestions.

Un altre exemple d'accions municipals condicionades per La Vanguardia segons ells mateixos:

Balance global positivo con algunos lunares

Los Mossos d'Esquadra se instalaron en el barrio de la Mina, en Sant Adrià de Besòs, el uno de enero del 2003. En pocas semanas consiguieron recuperar el espacio público para los ciudadanos, haciendo la vida muy difícil a delincuentes e incívicos.

Ello fue así gracias, sobre todo, al notable incremento de la presencia policial en las calles y a una política de tolerancia cero. Poco después asumieron las competencias en

Badalona, el 25 de febrero, donde desplegaron por la ciudad a cuarenta agentes más de los disponibles en la época de la policía nacional. En octubre del año pasado, 150 mossos relevaron a cincuenta policías nacionales en Santa Coloma de Gramenet. Desde entonces, el balance del trabajo de la policía autonómica en el Barcelonès Nord es positivo.

Con todo, se han producido algunos lunares en su gestión. El momento más crítico se produjo poco antes del verano, cuando un magrebí resultó muerto durante un registro domiciliario de los Mossos en Santa Coloma. / L. BENVENUTY 31/10/04

El 17 de març es presenta la campanya "B+B+B= B El teu civisme suma".

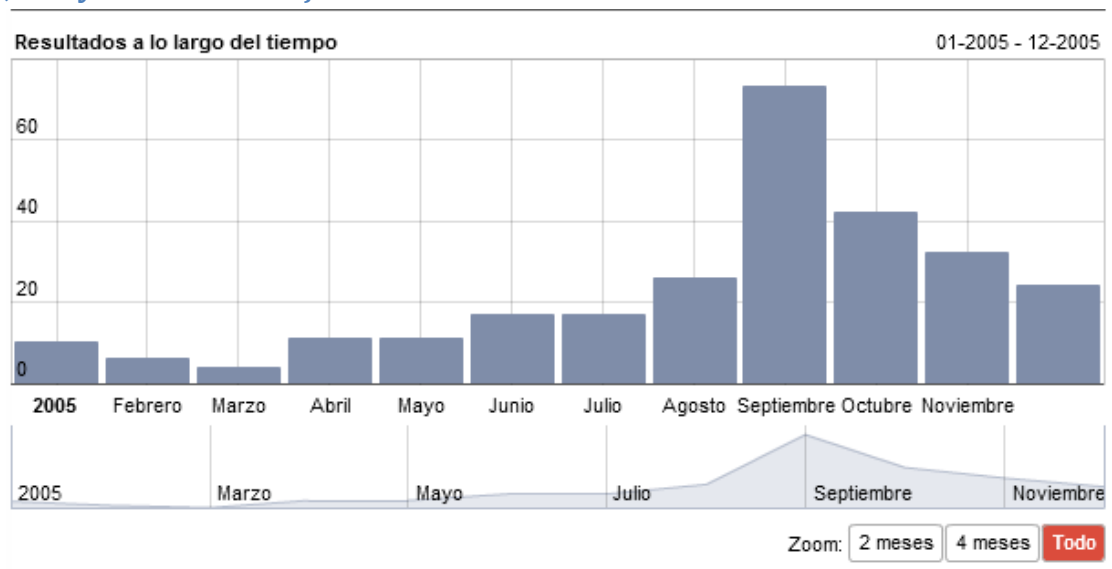
Al 30 d'abril es presenta un estudi d'opinió que titules "Los ciudadanos piden pedagogia'y mano dura contra el incivisme". Bàsicament el focus és la necessitat de més higiene a la ciutat i que s'apliquen sancions a qui embruta d'alguna manera.

Les alarmes es posen per exemple, sobre la forma de circular dels ciclistes: "Ciclistas incívicos. alarma entre los peatones ante la creciente circulación de bicis por las aceras" I seguit de l'anunci de que una campanya municipal promourà la convivència. 20 de Maig .

Una de les portades de VIVIR amb el titular "La ley de la multa. El ayuntamiento ha sancionado a un 30% de las terrazas de barcelona en lo que va de verano". Sobre els tambors de Ciutadella que finalment ha estat expulsats. Al juliol.

Al novembre una portada de VIVIR "Parches para el incivismo" Ciutat Vella ensaya nuevas fórmulas para paliar el problema de la suciedad de sus calles.

2005, l'any de l'Ordenança

total 273

Aquest és l'any. Al novembre es presentarà l'Ordenança que s'aprovarà al gener de 2006. Apareixen 8 portades sobre la qüestió, 6 sobre accions del municipi i 2 associant "incivisme" amb "sense sostre", prostitució, carteristes, inseguretats, delinqüència. 6 editorials (la primera vegada que es recull aquest tema a la secció Editorial), 3 d'elles associant "incivisme" amb "sense sostre", prostitució, carteristes, inseguretats, delinqüència, 2 sobre accions del municipi i

una sobre brutícia. Al VIVIR tindrem el rècord: 22 portades, 9 sobre incivisme és delinqüència, 7 sobre accions del municipi i i 6 sobre brutícia. Les notícies dintre del suplement seran 44, i els articles d'opinió 9.

Tema de la notícia	nombre
Brutícia	16
sense sostre", prostitució, carteristes, inseguretad, delinqüència	10
Accions institucionals	11

Cartes al director:

Tema de la notícia	nombre
Brutícia	14
Automòbils	5

La primera portada sobre el civisme anuncia a l'agost que "l'Ajuntament elaborarà una ordenança per aturar l'onada d'incivisme". Amb aquest titular de portada, acompanyat amb aquesta fotografia

"NI DELITOS, NI FALTAS. Muchos de los actos incívicos no pueden ser castigados con las actuales ordenanzas"

Altres titulars del VIVIR anunciades a la portada principal

- BARCELONA GASTA UN MILLÓN DE EUROS AL MES POR EL INCIVISMO 1 de juny
- INDIGNACIÓN CIUDADANA ANTE LOS OKUPAS INCÍVICOS 10 de juliol

- LOS COMERCIANTES APOYAN LAS MEDIDAS CONTRA EL INCIVISMO 22 d'octubre
- CLOS SÓLO CUENTA CON ERC EN EL PLAN CONTRA EL INCIVISMO 9 de novembre
- EL INCIVISMO EN EL TRANSPORTE PÚBLICO CUESTA 2,4 MILLONES 15 de novembre.

Al, president Pasqual Maragall li fan dues entrevistes on li pregunten per l'incivisme sense que ell respongui assumint el criteri del periodista 11 de setembre de 2005; 18 de desembre.

Li passa una cosa semblant a la Montserrat Tura, en aquell moment Consellera d'interior de la Generalitat dissabte 24 setembre

En aquesta carta al director, s'insisteix en que els "incívics" són una minoria

[La ordenanza](#)

"la mendicidad, la prostitución, la venta ambulante, los orines y los esputos en la vía pública, las campanas escolares, los limpiacristales o los grafiteros andaban por ahí, cada cual por su lado, sin ningún concepto que les prestara un cobijo común" [...]

Muchos sociólogos cuestionan cualquier relación causa-efecto entre esta puesta en práctica y el descenso del vandalismo y la delincuencia en la ciudad. Pero nadie duda sobre sus efectos electorales: Giuliani ganó la reelección y la alcaldía de Nueva York sigue siendo republicana. Nadie en su sano juicio debería dudar, por tanto, de las bondades de la estrategia de la tolerancia cero. Sus virtudes son innumerables. Cito algunas. La omnipresencia de la policía que comporta su escenificación aumenta, con independencia de la eficacia real, la sensación subjetiva de Seguridad de aquellos ciudadanos cuyos usos no se criminalizan. Al penalizar sus expresiones públicas, ayuda a convertir en invisibles la miseria y la marginación, y puede permitir la reducción, sin costes de imagen, de las partidas de los presupuestos destinadas a las políticas sociales, políticas que, como ya empieza a ser bien sabido gracias a los mismos laboratorios de ideas que han difundido esta estrategia, van en detrimento no sólo de sus presuntos beneficiarios, sino también de la forja del carácter de la ciudadanía. Y para acabar: a través de su rígida definición y criminalización de determinados comportamientos, separa las personas indeseables de la gente decente y favorece así el sentimiento comunitario de estos últimos y, por ende, la cohesión social. JOSEP MARIA RUIZ SIMON

Això contrastarà amb una de les portades més vehements del 26 agost

El Ayuntamiento se plantea la vía penal para frenar la degradación

Clos promete "más detenciones y más persecución" tras las denuncias sobre el deterioro de Ciutat Vella BARCELONA.

El Ayuntamiento de Barcelona se plantea denunciar los actos incívicos que se producen en la ciudad por vía penal a la espera de que pueda acometer la reforma de las ordenanzas municipales. El equipo de gobierno ya ha actuado contra algunos casos **de trileros y de grupos de limpiaparabrisas acusándolos por el delito de desobediencia a la autoridad**. Otro problema que se está agravando en Barcelona es la proliferación de la **prostitución**. El

caso más grave es el de la ronda Sant Antoni, que está convirtiéndose en **un nuevo barrio rojo**. VIVIR

Això provarà situacions hilarants com “La polèmica del caganer”

La ausencia de ‘caganer’ en el pesebre de Sant Jaume enfrenta a los políticos

E. CASTELLS | BARCELONA

La figura del *caganer*, que no estará en el pesebre de la plaza Sant Jaume que se inaugura este viernes, es objeto de polémica entre el concejal republicano Jordi Portabella y la ecosocialista Imma Mayol, presidenta además de Parcs i Jardins, instituto encargado de la instalación.

Portabella aseguró ayer que “no incluir la figura del *caganer* es una *collonada* que demuestra no tener

criterio”, en clara alusión a Mayol, responsable última de Parcs i Jardins. “Se ha hecho una interpretación ridícula de la ordenanza de civismo. La ciudadanía es lo suficientemente sensata para diferenciar claramente la tradición y el civismo”, manifestó el edil.

Ante estas declaraciones, Mayol salió al paso y recordó que “hace años que el pesebre municipal no incluye el *caganer* ya que los últimos proyectos ganadores no preveían poner esta figura”. “Esto no

tiene nada que ver con el civismo; nadie del Ayuntamiento ha prohibido la instalación del *caganer*, eso sería absurdo”, añadió.

En su opinión esta vinculación entre *caganer* y civismo “está fuera de toda lógica y no es racional”. Y declaró que a ella le parecería estúpido que hubiera *caganer*, “pero yo no voy a alterar el proyecto ya aprobado”. Este año Parcs i Jardins ha encargado el belén a la escuela de diseño Llotja. “Se les da un contexto técnico y ellos hacen la propuesta artística”, agregó.

El concejal convergente Xavier Trias ya afirmó la semana pasada que “si no se incluye por razones de civismo me parece ridículo”. Por su parte, Alberto Fernández, del PP aseguró que “el *caganer* recordaría lo que pasa en muchos rincones de la ciudad y podría confundirse con un incívico más”. ●

[nota: caldría pensar paradoxalment “l’ordenança” ha comportat una espècie de “civisme contra la convivència”: l’assetjament, l’intensitat, la manera estricta e intolerant, i injusta en que es planta el debat, la manca de veus crítiques dintre dels mitjans pot tenir pensar-se com a element que ha intensificat els processos de polarització social, exigint als habitants de la ciutat que s’identifiquin clarament amb un dels dos bàndols, els “bons i cívics –ciudadans–” o els “incívics i bandals –extrangers: immigrants, pobres, joves, prostitutes, i en general tots aquells que no s’identifiquin amb una ètica i estètica burgesa”

Es demana reiteradament a l’Ajuntament que les lleis actuals no són suficients per aturar la “degradació” i “l’incivisme”: bon exemple [El que la hace no la paga](#)

S’exposen els motius per justificar l’atac als “incívics”:

- l’imatge, la degradació del “espai públic”,
- la necessitat d’imposar normes bàsiques compartides, de forma que els comportaments al carrer que no siguin consumir o celebrar l’ajuntament o passejar de la feina a casa o al centre comercial, siguin proscrits”
- el cost del incivisme
- la sensació d’inseguretat lligada al desordre (broken Windows) exemples: [La inseguridad emerge como principal problema](#) o la [encuesta](#)
- como principal problema
- problemas iniciales: pintades, xiclets, bicis, anar amb banyador

- brutícia, vandalisme, dormir al carrer, beure al carrer, okupes
- trileros, prostitutes i carteristes ?
- l'extensió del problema a tota el país: tarragona, Lleida, girona i l'àrea metropolitana (Badalona, Santa Coloma, Hospitalet 22/10...)
- què l'assetjament a l'incívic és una qüestió mundial, europea (mirar article del castells i relació amb els articles)
- que els comerciants es queixen
- LLUÍS PERMANYER (Contra la mani TOLERANCIA CON LOS MANIFESTANTES INCÍVICOS 17/11/05) i andres Gimeno
- “La lucha contra el incivismo”
- De les poques vegades que es recull [alguna crítica a la ordenança](#)

El recelo de los abogados

■ La Comissió de Defensa dels Drets de la Persona del Col·legi d'Advocats de Barcelona presentó ayer un informe jurídico sobre la nueva ordenanza en el que se afirma, entre otras cosas, que la propuesta del Ayuntamiento de Barcelona “criminaliza y judicializa la marginalidad, las oposiciones o disidencias político-culturales. El aparato privilegiado por este proyecto no son los servicios sociales sino los policiales, lo que nos lleva a épocas pasadas. Recuerda excesivamente tanto a las antiguas leyes de Peligrosidad y Rehabilitación Social o de Vagos y Maleantes, como al actual modelo radical de Tolerancia Cero aplicado en Nueva York”. Afirma también que la iniciativa

municipal “asocia la multiculturalidad con el incivismo”, lo que es erróneo y contraproducente. Resulta preocupante “que se puedan criminalizar ciertas culturas urbanas o aquellas que se apartan de los usos y pautas de comportamiento social... y que sus miembros sean tratados como delincuentes”. Según su examen, el proyecto de ordenanza “limita el ejercicio de los Derechos Fundamentales y libertades públicas básicas en una sociedad que tiene en el pluralismo político uno de sus principios legitimadores”, y es peligroso ya que “puede facilitar actuaciones arbitrarias y discriminatorias que estigmaticen o criminalicen a determinados colectivos”

I una penúltima del què va ser Arquitecte en cap de l'Ajuntament de Barcelona en el moment de la "Regeneració de Ciutat Vella", Oriol Bohigas. El titular del article és "Cloaca de misèria" a *El País* i que recull La Vanguardia a l'agost de 2005

■ (...) El intento de rehabilitación de Ciutat Vella empezó cuando Joan Clos era concejal del distrito. Le recuerdo inspeccionando (...) todos los rincones conflictivos. No sé si los concejales que han sucedido a Clos siguen observando y detectando los problemas del barrio. Pero dudo que hayan presenciado los que cotidianamente sufren los vecinos. No creo que se enteren, por ejemplo, del permanente asentamiento de dos o tres campamentos de tribus urbanas con perros, gatos, guitarras y cuchitriles, unos desarrapados llegados de no se qué Europa que practican públicamente todos los actos domésticos, desde la defecación y el vómito al coito, desde la

borrachera a la droga, desde el tirón y el bastonazo callejero hasta el canto chillón a altas horas de la noche. Dudo que se enteren de los graves abusos del botellón nocturno, sostenido por una mafia ilegal de vendedores de latas de cerveza a los que nadie reclama su adecuación a las normas legales de la venta ambulante. Dudo que tengan conciencia del desorden y la ineficacia en la recogida de basura doméstica y comercial que provoca montones ingentes de porquería podrida durante muchas horas, hasta obstruir totalmente el paso por las calles laterales. (...) Dudo si se enteran del juego de navajazos nocturnos en la calle de Escudellers...

I una de les poques veus crítiques publicades, la del jurista Silva Sánchez el 12 d'octubre "Y la inclusión de manifestaciones de la pobreza o la marginalidad en el marco -no del todo preciso- de las conductas antisociales sería un importante error conceptual, en el que ciertamente algunos incurren." "Y la inclusión de manifestaciones de la pobreza o la marginalidad en el marco -no del todo preciso- de las conductas antisociales sería un importante error conceptual, en el que ciertamente algunos incurren." Silva Sánchez 12/10/05

In (conclusió)

Aquestes pàgines han volgut només fer un recull per la seva posterior anàlisi. Aquest treball d'anàlisi del discurs i la seva possible correlació amb l'elaboració i execució de "l'Ordenança cívica" es portarà a terme durant els mesos següents. Per fer això es farà servir el software d'anàlisi de dades qualitatives ATLAS.Ti.

Tot i que arribats a aquest punt queda llençar dues hipòtesis a partir del marc teòric que s'està elaborant. La primera és la que té a veure amb les tesis teòriques del "agenda Settings".

El primer sociòleg que insinua que els mitjans de comunicació de masses poden condicionar l'agenda política i els temes dels que s'ha de parlar és Robert Ezra Park que la seva tesis doctoral la dedicat aquestes qüestions i que es van publicar en altres obres seves (Park, 1999). Explica que el periodista els mitjans són els que produeixen Opinió pública, que no és doncs, l'opinió del públic o l'opinió de la massa. El primer seria el clima produït pel debat de les idees. Consens social ve impulsat per l'opinió pública. Els mitjans llencen temes i modelen l'agenda del debat públic. Els articles Lippman "Public Opinion" de 1922 aniran en aquesta direcció.

La teoria pròpiament dita apareix a principis dels anys 70 arran d'un article publicat al 1972 per McCombs, i Shaw al el títol *The Agenda-Setting Function of Mass Media* (McCombs & Shaw, 1972). Segons aquests autors els mitjans conformen les agendes públiques en relacions a la producció de problemes polítics, social i econòmics. Els mitjans estableixen doncs l'agenda del públic, del polític.

Apuntada aquesta primera hipòtesis anem la següent que és la que tenim més elaborada i és la que té a veure amb la necessitat que tenen les societats de legitimar la violència que practiquen per mantenir l'ordre afectat pel malestar ciutadà. Tal i com s'ha esmentat a les primeres pàgines cal una definició operativa del concepte "violència". Per la nostra recerca farem servir la noció de "Violència objectiva", per exemple en termes de Žižek. Segons aquest autor, la violència objectiva és *precisely the violence inherent to this 'normal' state of things*. Aquesta violència contemplaria dos tipus, la *violència simbòlica* com aquella embodied in language and its forms, what Heidegger would call 'our house of being' [...], to its imposition of a certain universe of meaning"; i la *sistèmica* com *the often catastrophic consequences of the smooth functioning of our economic and political systems* (Žižek, 2008: 18)

Els processos de legitimació de la violència.

Els models de Zero Tolerance a Nova York, Law & Order a Londres i "Civisme" a Barcelona coincideixen en la premissa segons la qual, per acabar amb la delinqüència l'acció prioritària de l'administració municipal és *ordenar* la ciutat i eliminar els comportaments molestos o desordenats. Aquesta qüestió que sembla lleu -segons aquestes propostes- té conseqüències, aparentment meravelloses: impedint que els joves pintin graffits, es pot aconseguir que es redueixi la violència interpersonal i el tràfic de drogues. En qualsevol cas, aquestes noves reglamentacions de qüestions que abans es quedaven en l'àmbit de la moral dels ciutadans, les

famílies, i les relacions intragrups, permeten que, l'aparell repressiu de l'Estat intervingui en aquests assumptes amb sancions i càstigs institucionals.

La necessitat de legitimació de la violència

El treball de Michel Foucault (Foucault, 1998) va mostrar com, per mitjà d'aquestes pràctiques elaborades per les institucions governamentals en els quals els cossos dels súbdits són confinats en centres de disciplina i càstig en contra de la seva voluntat però en nom de la seva millora, la violència es reorganitza lluny dels llocs públics de càstig, es saneja, camufla i s'invisibilitza precisament gràcies a un procés de legalització i posterior legitimació de la violència exercida per les institucions de l'Estat. La violència institucional s'invisibilitza en tant, l'executor de la mateixa, està *legalitzat* per practicar-la. És en aquest sentit que s'afirma que la violència institucional no és violència, sinó govern. D'aquesta manera podem viure doncs, la ficció d'haver eliminat la violència de la nostra organització social.

Tot acte d'agressió és definit per l'executor com a legítim. I és a posteriori que és deslegítim convertint-se en il·legítim. Exactament succeeix amb el procés invers: tota violència executada per l'estat requereix un procés de legalització que l'atribueixi legitimitat. En aquest sentit, els processos, els discursos i el marc legal de legitimació de la violència estatal acostumen a elaborar-se a priori, conformant un tipus de pràctiques que, sempre que siguin executades per representant de la institució i en el marc normatiu pre-establert, permetrà la pràctica violenta de l'Estat. A més, aquest mateix procés de legitimació de la violència contempla l'elaboració paral·lela de categories de desafectes o perillosos en el marc de les noves teories criminològiques del control *actuarial*, que defineixen uns grups humans a partir del seu nivell de risc i la perillositat potencial que representen per l'ordre social. És en aquest moment en el que emergeix *l'incívic* com a nova categoria que permet sotmetre, neutralitzar i apartar de certs espais públics a grups de persones prèviament etiquetades com a tals.

L'incivisme com a problema social. L'emergència del incívic.

Peter Berger a la seva "Invitació a la sociologia" (Berger & Luckmann, 2001) va recollir la distinció fonamental elaborada per Emile Durkheim entre "problema social" i "problema sociològic". Segons Berger, el sociòleg té com tasca fonamental desemmascarar el "problema social" i elaborar el problema sociològic com a instrument de comprensió. Per aquest autor, al "problema social" de l'augment del nombre de divorcis li correspon l'elaboració del problema sociològic de l' institució matrimonial en una societat post industrial.

Norbert Elias definia la sociologia i en general les ciències socials com a "caçadores de mites" (Elias, 1994:59). I és aquest el propòsit d'aquesta tesi: distingir quins són els agents i els processos que participen de l'elaboració del que podríem considerar un mite de la societat contemporània: "el problema incivisme".

Segons el recull de premsa de la Vanguardia des del 2003 fins al 2005 i a partir d'una declaració de Maite Fandos, Regidora del partit polític Convergència i Unió (CiU) de l'Ajuntament de Barcelona ha estat el diari La Vanguardia el que "ha fet un favor a la ciutadania, agafant un

tema que preocupava a la ciutadania [l'incivisme] i portant-lo a la primera plana de l'actualitat"¹. Efectivament tal i com hem demostrat, aquest diari més que cap altre mitjà de comunicació a ocupat més pàgines amb el "problema del incivisme.

Resumint els resultats de la recerca l'any 2003, pràcticament duplicarà amb 211 notícies que s'ocupen d'aquest tema, manté la intensitat durant l'any 2004 i agafa el seu zenit el 2005 amb 273 notícies (aproximadament 5 notícies setmanals) que hi fan referència. Al novembre d'aquell any, s'aprovarà "l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona", coneguda popularment com "l'ordenança del civisme".²

Com ja s'ha comentat, alguns crítics de la normativa afirmaven que aquesta s'inspirava en la doctrina novayorkesa del "Zero Tolerance". Aquesta doctrina s'originà amb l'article de Wilson i Kelling (WILSON & KELLING, 1982) que va utilitzar la metàfora de les "finestres trencades". Segons aquests autors, si un edifici se li trencava una finestra, a continuació es trencaria un altre i un altre, després entrarien persones a realitzar actes de pillatge i ràpidament la sensació de desordre comportaria més degradació del bloc de pisos on s'havia trencat el primer vidre, el barri i finalment, es poblaria tot de delinqüència. Es partia de la base que l'existència de conductes incíviques i un medi físic hostil i agressiu feia que la gent "normal" abandonés els carrers, de manera que els espais públics eren ocupats pels incívics i delinqüents, i les zones en qüestió acabaven registrant alts índexs de delinqüència³. La degradació urbana introdueix en la comunitat una sensació d'abandonament, de falta d'atenció per part de l'autoritat cosa que facilita els comportaments "desviats". La conclusió que es va derivar d'aquest article és que per combatre la delinqüència calia combatre feroçment el desordre.

Segons aquest pressupòsit, la policia doncs ha de tornar a desenvolupar el rol de "tuteladora de l'ordre" una funció prèvia abans que es centrés exclusivament en la seva acció reactiva, és a dir, d'actuar després de que el crim s'hagi comès. En aquest sentit la policia ha d'ocupar-se dels microdelictes, doncs són aquest la llavors de la criminalitat més greu:

Substancialmente, esto significa que la policía debe reprimir aquellos comportamientos que, aun no constituyendo propiamente un delito, resultan sin embargo molestos, fastidiosos y ofrecen al ciudadano una imagen degradada de la ciudad; los graffiti urbanos, el pedido agresivo de limosnas, la insistencia de quienes lavan los cristales de los vehículos en los semáforos, la prostitución callejera, la embriaguez en lugares públicos, la presencia de sin techo en las calles y demás situaciones similares (De Giorgi, 2000)

El focus de l'atenció es desvia de les possibles causes dels comportaments desviats, a la manera en que aquestes poguessin ser apartats de la percepció pública, que no es manifestessin en públic i que no representessin una amenaça pels suposats valors de la comunitats.

1 Al documental "Barcelona 2006: L'any del Civisme" minut 4'40. Es pot visionar a la internet a l'adreça <http://video.google.com/videoplay?docid=6957406807281387258#>

2 Consultat a l'hemeroteca de La Vanguardia al novembre de 2009.

3 GUILLÉN, FRANCESC "De les finestres trencades a la lluita contra la delinqüència: Alguns esglaons perduts" a *apuntes de seguretat*

Aquesta política de "Tolerància Zero" es va començar a posar en pràctica al metro de Nova York amb els objectius d'eliminar totalment els *graffitis*, allunyar als *sense sostre* pels quals el metro li servia de refugi, prohibir la *mendicitat agressiva*, el reduïció del delictes contra la propietat i el reconeixement de poders discrecionals per la policia (De Giorgi, 2000).

En el cas concret de la normativa cívica, segons el jutge Santi Vidal la normativa cívica afecta especialment a joves (p. Exemp. L'article 32 sanciona amb 1500 euros "La pràctica de jocs de pilota, monopati o similars a l'espai públic") a la gent pobre (p. Exemp. tota la secció Primera de la normativa sota l'epígraf: Ocupació de l'espai públic per conductes que adoptin actituds de mendicitat i que conté 5 articles i que prohibeix la mendicitat i concretament l'article 58 que prohibeix "acampar, dormir, rentar-se o fer ús impropis dels bancs públics" o l'article 34 que prohibeix adoptar conductes mendicants que pertorbin la voluntat dels vianants" castigat amb una multa de fins a 200 euros) i als "immigrants" que per la seva condició es veuen obligats a fer servir l'espai públic com a mitjà per obtenir els ingressos, entre ells, les més afectades, les prostitutes (en aquest cas, l'oferiment de serveis sexuals al carrer es pot penar amb, fins a 3000 euros, article 39).

Les coincidències d'aquests objectius amb la normativa cívica són, en molts casos, exactes. Per exemple, la Secció Primera del capítol segon del títol II sanciona els "Graffits, pintades i altres expressions gràfiques", així com la Secció Primera la capítol cinquè sobre "Ocupació de l'espai públic per conductes que adopten formes de mendicitat" o gran part del títol III, especialment el capítol quart sobre "Mesures de la policia administrativa", "Mesures de la policia administrativa directa", "mesures provisionals" o "mesures d'execució forçosa" que atorga a la política àmplia discrecionalitat. (Silveira Gorski, 2006).

I amb això donem per establerts les bases de l'anàlisi del discurs sobre "civisme" i les pràctiques d'ordenament social no democràtiques de l'Ajuntament de Barcelona.

Bibliografia

Anderson, Benedict. (1993). "Introducción." Pp. 17–25 in *Comunidades imaginadas. Reflexiones sobre el origen y la difusión del nacionalismo*. Mexico D.F.: Fondo de Cultura Económica México.

Appadurai, A. (1991). Global Ethnoscapes. Notes and queries for a Transnational Anthropology. In R. Fox, *Recapturing Anthropology*. Santa Fé: SARP.

Asens, J.. (2007). "La Política de 'tolerància Zero' a La Ciutat." *Nous Horitzons* 183:21–26.

Berger, P., & Luckmann, T. (2001). *La construcción social de la realidad* (1968 ed.). Buenos Aires: Amorrortu.

Bourdieu, P. (1997). *Razones prácticas :sobre la teoría de la acción* (p. 232). Barcelona: Anagrama.

- Bourdieu, P. (2000). *Capital cultural, escuela y espacio social. Sociología y política* (p. 206). México, D.F.: Siglo XXI.
- Bourdieu, P. (2001). *Sobre la televisión* (1996 ed.). Barcelona: Anagrama.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (1994). *Per a una sociologia reflexiva* (p. 262). Barcelona: Herder.
- Burgess, J. (1985). News from Nowhere: The press, the riots and the Mit. Of the inner city. In J. BURGESS & Otros, *Geography, The Media & Popular Culture* (pp. 192-228). London: Croom Helm.
- Champagne, P. (1999). La visión mediática. In P. Bourdieu & Altres, *La misérea del mundo* (1993 ed.). Madrid: Fondo de Cultura Económica de Argentina. Ediciones Akal.
- De Giorgi, A. (2000). Emergencias de fin de siglo. La incubación de la "Zero Tolerance" (pp. 153-183). Bilbo: Virus editorial.
- Elias, N. (1994). *El proceso de la civilización Investigaciones sociogenéticas y psicogenéticas*. Buenos Aires: Fondo de cultura económica.
- Esteves Alina, I. P. (1999). *A Criminalidade na Cidade de Lisboa. Uma Geografia da Insegurança..* Lisboa: Edições Colibri.
- Foucault, M. (1998). *Vigilar y castigar: nacimiento de la prisión*. Siglo Veintiuno Editores.
- García Canclini, N. (1999). *Imaginario Urbanos* (1997 ed.). Buenos Aires: Eudeba.
- Lefebvre, H. (2000). *La Production de l'espace* (Vol. 4e éd, p. 485). Paris: Anthropos.
- McCombs, M., & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 36, 176- 187.
- Park, R. E. (1999). *La Ciudad y otros ensayos de ecología urbana. La Estrella Polar* (Vol. 18, p. 148). Barcelona: Ediciones del Serbal.
- Rapoport, A. (1978). *Aspectos humanos de la forma urbana. Editorial Gustavo GiliS. A.* Barcelona: Gustavo Gili.
- Schenider, H. J. (1988). La criminalidad en los medios de comunicación de masas. *Cuadernos de Política Criminal*, 36, 737-758.
- Silveira Gorski, H. C. (2006). Barcelona y "el fomento de la convivencia" a través de la represión del Espacio público. In R. Bergalli & I. Rivera Beiras, *Emergencias urbanas* (pp. 239-260). Rubí: Anthropos.
- WILSON, J., & KELLING, G. (1982). Broken windows. *The Atlantic Monthly*, 3829.
- Zizek, S. (2008). *Violence*. London, Profile books, 2008-2008.